

Conclusion: Thus by applying the dummy model through SPSS, we can say that yes, the merger has proved to be a profitable venture for HDFC Bank financially although for CBOP it was a win - win situation. The statistical analysis done on ratios shows that there is a significant impact of merger on HDFC Bank after 2008

List of Literature:

1. www.wikipedia.org
2. Afza & Yusuf (2014), "The impact of mergers on efficiency of banks in Pakistan", Comsats Institute of Information Technology, Lahore.
3. Nedunchezian & Premlatha (2014), "A comparative Study of indian public sector banks", GE-International Journal of Management Research, VOLUME -2, ISSUE -10 (October 2014) IF-3.142 ISSN: (2321-1709)
4. D.Subrahmanya (2012), "Mergers and acquisitions in the Indian banking sector: an analytical Study", Jawaharlal Nehru Technological university, Hyderabad.
5. www.google.com
6. Fuentes & Sstre (1998), "Mergers and Acquisitions in the Spanish Banking Industry: Some empirical evidence", Banco De Espana / Documento De Trabajo N° 9924
7. Kothari C.R., Research Methodology Method and Techniques, New age international (P) Ltd., New Delhi, 2007.
8. NIRMALA & ARUNA (2003), "Financial performance of mergers and acquisitions of select banks in India," International Research Journal of Business and Management – IRJBM
9. DEVARAJAPPA (2004) Mergers in Indian Bank: A study on mergers of HDFC Bank Ltd and Centurion Bank of Punjab Ltd. International Journal of Marketing, Financial Services & Management Research Vol.1 Issue 9, September 2012, ISSN 2277 3622

Стаття надійшла: 24.04.2017 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Рецензент: д.е.н., доц. Горювий Д.А.

УДК 658.5

JEL Classification: G 30

БЮДЖЕТУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ЯК МЕТОД ФІНАНСОВОЇ ЛОГІСТИКИ

Абрамова І. М., к.е.н., доцент;

Пенська І. О., к.е.н., доцент,

Харківський інститут фінансів

Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі

Анотація: Стаття присвячена особливостям застосування одного з сучасних методів фінансової логістики – бюджетуванню. Бюджетування є сучасним видом фінансового планування, починаючи від стратегічного, строком на один фінансовий рік, який враховує альтернативні варіанти управління грошовими потоками, так і поточного з поквартальною, помісячною та однодобовою деталізацією.

В статті запропоновано методику сполучення стратегічного річного та квартального поточного бюджетів грошових потоків у вигляді подвійного бюджету, який складається з двох частин. Короткостроковий бюджет строком на один квартал містить альтернативні варіанти, взяті зі стратегічного річного бюджету-прогнозу формування і використання грошових потоків, який є орієнтиром для виконання поточного бюджету грошових коштів підприємства. Другою частиною є індикативний стратегічний бюджет строком на один рік, який містить альтернативні варіанти використання грошових потоків.

Фінансова логістика є технологією управління, планування і контролінгу грошових потоків на основі інформації про рух цих потоків. Фінансова логістика в управлінні грошовими потоками забезпечує ефективне регулювання та їхню збалансованість.

Фінансова логістика підприємства, яка за основну мету ставить повне і своєчасне забезпечення його операційної та інвестиційної діяльності фінансовими потоками у визначених обсягах, термінах і джерелах фінансування за мінімальною вартістю ресурсу. Найкращим методом досягнення цієї мети є метод бюджетування.

Ключові слова: фінансова логістика, бюджетування, грошові потоки, стратегічний бюджет, поточний бюджет, індикативний бюджет.

BUDGETING OF FINANCIAL FLOWS AS A METHOD OF FINANCIAL LOGISTICS

Irina Abramova, PhD in Economics, Associate Professor;

Iryna Pienska, PhD in Economics, Associate Professor

Kharkiv Finance Institute

of Ukrainian State University of Finance and International Trade

Annotation: *The article covers the peculiarities of applying one of modern methods of financial logistics, namely the budgeting. Budgeting is a modern type of financial planning that starts with the strategic planning for the term of one financial year allowing for alternative ways of financial flows management and current planning with quarterly, monthly and 24-hour specification.*

The article suggests the method of merging strategic annual and quarterly current budgets of financial flows in the form of dual budget that consists of two parts. Short-term budget with the term of one quarter will contain alternative variations taken from annual strategic budget-forecast of forming and usage of cash flow which is the target of the current budget of enterprise funds administration. The second part is indicative strategic one-year budget which contains the variables of cash flow usage.

Financial logistics is a technique in management, planning and control of cash flow based on the information on the movement of this flow. Financial logistics in cash flow management guarantees its efficient regulation and sustainability.

Financial logistics of the enterprise aims to make sure the enterprise is provided in full and in time with the financial flows properly estimated in size, terms and source to ensure enterprise's efficient operational and investment activities at the minimal cost of the resource. The best method of achieving this goal is budgeting.

Key words: *financial logistics, budgeting, cash flow, strategic budget, current budget, indicative budget.*

Постановка проблеми. Посилення ризиків глобальної конкуренції, реакція на які вимагає застосування сучасних механізмів підтримки ефективності діяльності, зокрема в сфері фінансового планування та прогнозування, що вимагає національних виробників впроваджувати сучасні технології управління. Сучасна управлінська технологія - фінансова логістика є системою управління грошовими потоками з метою забезпечення ними підприємства в заданому обсязі і в точно визначені терміни. Найбільше ця мета досягається завдяки бюджетуванню. Перевагою фінансової логістики у формі бюджетування є відмова від реактивної форми управління фінансами підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми стратегічного фінансового планування та бюджетування висвітлено в наукових працях Р. Акоффа, І. Ансоффа, І. Балабанова, М. Білик, В. Винокурова, С. Гончарової, Л. Довгань, К. Друрі, В. Майєра, М. Мескона, В. Савчука, Д. Хана, Б. Райана, В. Єфремова, В. Немцова, С. Оборського, А. Садєкова, З. Шершневої, та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Окремі питання теоретичного та практичного характеру потребують подальшого дослідження, зокрема в частині сполучення короткострокових стратегічних та поточних бюджетів грошових потоків підприємства, які часто існують самі по собі за відсутності механізмів їхнього зв'язку та взаємозалежності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження теорії та практики бюджетування як методу фінансової логістики, зокрема в частині механізму сполучення короткострокового стратегічного та поточного видів бюджетування грошових потоків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова логістика є системою управління, планування і контролю фінансових потоків на основі інформації по організації цих потоків. Під фінансовими потоками розуміють спрямований рух фінансових ресурсів, які виникають при відшкодуванні витрат, залученні фінансування з різних джерел, оплаті продукції (робіт, послуг) учасниками логістичного ланцюга тощо. Перед фінансовою логістикою стоять наступні завдання:

1) аналіз поточного та перспективного стану фінансового ринку і прогнозування джерел фінансування;

2) визначення потреби у фінансових ресурсах, вибір найбільш прийнятних з точки зору ціни та ризиків джерел фінансування, моніторинг ціни ресурсів на банківському та міжбанківському ринках, а також процентних ставок по боргових фінансових інструментах;

3) побудова фінансових моделей з визначення середньозваженої ціни сукупності джерел фінансування і ритмічності вхідних та вихідних потоків грошових коштів;

4) координація оперативного управління фінансовими і матеріальними потоками;

5) створення операційних систем обробки інформації і фінансових потоків.

Основними принципами фінансової логістики є саморегулювання збалансовано-сті руху грошових та матеріальних ресурсів; гнучкість щодо внесення змін до платіжних календарів; мінімізація виробничих витрат при максимізації обсягів виробітку; відповідність обсягів фінансування та необхідних витрат; забезпечення доходності при комерційному розміщенні тимчасово вільних грошових коштів.

Оскільки фінансова логістика підприємства за основну мету ставить повне і своєчасне забезпечення його операційної та інвестиційної діяльності фінансовими потоками у визначених обсягах, термінах і джерелах фінансування за мінімальною вартістю ресурсу, найкращим методом досягнення цієї мети є метод бюджетування.

Бюджетування діяльності підприємств є відносно новим методом фінансового контролінгу, який дозволяє забезпечити оптимальну ефективність за припустимого рівня ризику. Посилення ризиків глобальної конкуренції, реакція на які вимагає застосування сучасних механізмів підтримки ефективності діяльності, зокрема в сфері фінансового планування та прогнозування, вимагає національних виробників впроваджувати сучасні системи стратегічного та поточного бюджетування. Перевагою фінансово-го планування у формі бюджетування є відмова від реактивної форми управління фінансами підприємств.

Теорія і практика бюджетування пропонує методикку сполучення стратегічного та поточного бюджетів грошових потоків у вигляді подвійного або індикативного бюджету, який складається з двох частин.

Короткостроковий бюджет, що містить альтернативні варіанти прогнозу формування і використання грошових потоків, є орієнтиром для виконання поточного бюджету грошових коштів підприємства.

Базою фінансового планування у вигляді бюджетування є прогнозування основних показників діяльності підприємства, в першу чергу, його грошових потоків. Саме на етапі стратегічного бюджетування визначаються основні завдання, головні параметри і можливі альтернативи поточного фінансового планування. У свою чергу, на стадії поточного бюджетування формується основна база для подальшої деталізації бюджетів до платіжних календарів.

Сучасна теорія і практика бюджетування виробили систему поточних і стратегічних бюджетів на період від 3-5 років до одного року з подальшою максимальною деталізацією бюджетів до бюджетного періоду в інтервалі тиждень - одна доба. Це дозволяє гнучко реагувати на проблеми, що виникають або тільки зароджуються, обираючи з прогнозованих альтернатив найбільш актуальну на конкретний період, з подальшою деталізацією цієї альтернативи до оперативних бюджетів – платіжних календарів. Таким чином бюджетування дозволяє найбільш швидко реагувати на поточні проблеми і швидко приймати зважені рішення з оцінених раніше планових альтернатив [2].

Забезпечення фінансової рівноваги грошових потоків у динамічному ринковому середовищі є первинною поточною метою підприємства, що повинна забезпечити наступну - наявність та максимізацію прибутку. Далі обидві мають забезпечувати стратегічні цілі, а саме сталий економічний розвиток підприємства та максимізацію його ринкової вартості [3].

Зміст як довгострокового, так і короткострокового прогнозування у бюджетуванні грошових потоків залежить від виду прогнозу. Для довгострокового бюджетування характерне застосування довгострокового екстраполяційного прогнозування, яке спирається на результати регресійного аналізу за значний період часу (10-15 бюджетних періодів), що передують бюджетному періоду. У стратегічному бюджетуванні прогнозування носить інший характер, тому що прогнозуються бюджети грошових потоків за альтернативними сценаріями (як мінімум, песимістичному, оптимістичному та ймовірнісному).

Українські підприємства, які застосовують прогнозування грошових потоків, використовують довгострокове (на період понад один рік) перспективне прогнозування грошових потоків з побудовою як екстраполяційних, так і альтернативних прогнозів розвитку підприємства. Але більш надійним і точним є стратегічне прогнозування грошових потоків на період до одного року з розбивкою по кварталах.

Продукт короткострокового стратегічного бюджетування грошових потоків підприємства реалізується у формі прогнозу фінансових бюджетів підприємства на рік з розбивкою по кварталах. Для урахування стратегічної та поточної складової бюджетування грошових потоків використовується доволі прогресивна бюджетна модель «по-

двійного бюджетування». Підприємства використовують «подвійний» бюджет, який має дві складові: стратегічну та поточну. Така форма бюджетування має на меті «захист» стратегічної діяльності від поточної, оскільки видатки на здійснення стратегічних заходів плануються, здійснюються та контролюються окремо [4].

Технологія «подвійного» бюджетування грошових потоків має свої особливості, які полягають у регулярному (щоквартальному) перегляді і підлаштуванні під ринкові зміни стратегічної складової.

На початку нового бюджетного періоду року затверджуються два взаємозалежних бюджетів грошових потоків – стратегічний бюджет (прогноз) грошових потоків з розбивкою по кварталах на один рік (інші назви - індикативний або «ковзний» бюджет) і короткостроковий бюджет (план) на перший квартал.

Як відомо, фінансовий план відрізняється від відповідного фінансового прогнозу обов'язковістю виконання. Прогнози не є обов'язковими за визначенням, їх призначення – бути орієнтиром для планових завдань. Прогнозні бюджети грошових потоків спираються або на інтервали досліджуваних величин (при довгостроковому бюджетуванні), або на альтернативні варіанти, які виключають один одного (при стратегічному бюджетуванні).

Після закінчення першого кварталу до індикативного бюджету на поточний рік (який, як слідує з назви не виконується, а лише слугує індикатором для поточного плану-бюджету) додаються результати стратегічного короткострокового прогнозу ще один квартал - на перший квартал наступного року. Таким чином і він перетворюється на новий річний стратегічний бюджет, який починається першого кварталу поточного року, а закінчується після першого кварталу наступного року.

Після закінчення другого кварталу поточного року до індикативного бюджету додаються відомості стратегічного плану на другий квартал року, що йде за поточний роком і т.п. Цим забезпечується безперервне щоквартальне короткострокове прогнозування і виправдовується друга назва короткострокового стратегічного бюджету – «ковзний» бюджет.

Коригування індикативного бюджету грошових потоків і прийняття чергового квартального поточного бюджету протягом року відбуваються одночасно і на основі розробки чергового «ковзного» річного бюджету. Так, оцінюючи вхідні і вихідні грошові потоки, що залежать від обсягів реалізації продукції підприємства у третьому кварталі під час аналізу стратегічного бюджету на третій квартал, менеджери повинні знати ситуацію не тільки до кінця року, але і на рік уперед (починаючи з початку цього кварталу), інакше планування сталого розвитку підприємства може бути хибним.

Для індикативного бюджету характерні як необов'язковість виконання, так і доцільність корегування. Протягом трьох кварталів плани квартальних бюджетів складаються в рамках $\frac{1}{4}$ річного бюджету розвитку. Бюджет на четвертий квартал розраховується як різниця річного стратегічного бюджету і сумарних показників за перші три квартали. В індикативному бюджеті грошових потоків, найчастіше, фіксуються лише інтегральні вартісні величини, наприклад, чисті грошові потоки від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, рівні рентабельності грошових потоків доходу тощо.

Висновки. Бюджетування грошових потоків як метод фінансової логістики набуває все більшого значення та розповсюдження, враховуючи те, що після бурхливого етапу приватизації державних підприємств, створення підприємств недержавної форми власності, в тому числі з іноземними інвестиціями, все більше власників цікавлять проблеми ефективності та доцільності використання наданих ними коштів.

Сполучення короткострокових бюджетів: з одного боку, стратегічного індикативного або «ковзного» бюджету – прогнозу, а з іншого боку, поточного річного плану – бюджету та оперативних платіжних календарів, дозволяє збалансовувати стратегічні і поточні цілі підприємства в межах одного з основних фінансових бюджетів підприємства – бюджету руху грошових коштів.

Платіжна дисципліна вимагає від підприємств постійно управляти потоками грошових активів і протягом бюджетного року, і в межах кожної доби за допомогою платіжних календарів. Подальшого дослідження вимагає створення механізмів сполучення за обсягами платежів у межах від доби до тижня з грошовими потоками квартальних індикативних бюджетів. Це дозволить управляти потоками грошових активів без зайвих обсягів (і втрати додаткової вигоди) і в межах потрібної норми ліквідності на конкретну дату.

Перелік посилань.

1. Островська О.А. Фінансовий стан та фінансова стійкість підприємства: теоретичні аспекти визначення їх суті // Стратегія економічного розвитку України: Наук.зб.-Вип.4(11) /Голов.ред. О.П.Степанов.-К.:КНЕУ, 2002.
2. Андрущенко І.Є. Бюджетування як технологія стратегічного фінансового управління / І.Є. Андрущенко, О. С. Касьян. Ефективна економіка. – 2014. - №12. [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.economy.nayka.com.ua
3. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств : [підручник] / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 504 с.
4. Бюджетування зовнішньоекономічної діяльності підприємства. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://vns.lp.edu.ua/moodle/mod/page/view.php?id=67104>
5. Калініна О.М. Етапи розробки та впровадження бюджетування / Калініна О.М. // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2010. - № 1(9). – С. 57- 62.
6. Білик М.Д. Бюджетування у системі фінансового планування / М.Д.Білик // Фінанси України. – 2010. – №3. – С. 97-109.
7. Моїсєєва О. Планування та оптимізація грошових потоків в компанії. / О.Моїсєєва. Інформаційно-аналітичний портал «Україна фінансова» . [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/sdu/123.htm
8. Квасницька Р.С. Бюджетування в системі фінансового управління підприємством / Квасницька Р.С., Волошина В.І., Чубенко Ю.В.// Економічні науки. – № 151. - 2009. – С. 96-102.
9. Куцик В.І. Процес бюджетування як елемент фінансового планування на підприємстві / Куцик В.І, Пилипчук Г.П. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – № 19.13. – С. 210-21.
10. Сорока Б. Прогнозоване бюджетування як новація в організації ремонту авіатехніки / Сорока Б., Чекмарєва Т. // Урядовий кур'єр 30.03.12 [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.ukurier.gov.ua/uk/articles/prognozovane-byudzhetuвання-yaq-novaciya-v-organii/>

Стаття надійшла: 05.05.2017 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Рецензент: д.е.н., проф. Дорошенко Г.О. (Харківський національний університет ім. В. Каразіна)

УДК 338.22.021.4

JEL Classification: G28

СТАТИСТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ

Андрійченко Ж. О., к.е.н, доцент

Літвінова С. О.

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Анотація. Згідно з Директивою ЄС 2015/849 від 20 травня 2015 р. із протидії відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення ризик-орієнтований підхід в ЄС набуває обов'язкового характеру. Для FATF ризик-орієнтований підхід є одним із ключових принципів. За меморандумом із МВФ Міністерством фінансів України спільно із Державною службою фінансового моніторингу України підготовлено законопроект «Про внесення зміни до деяких законодавчих актів України у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», де передбачено забезпечення переходу до застосування ризик-орієнтованого підходу під час виявлення та подання суб'єктами первинного фінансового моніторингу інформації Держфінмоніторингу. Отже аналіз поточного стану функціонування системи фінансового моніторингу України, визначення реальних передумов для запровадження ризик-орієнтованого підходу в Україні та обґрунтування необхідності зміни підходів у функціонуванні системи фінансового моніторингу є актуальними напрямками дослідження. З метою статистичного обґрунтування необхідності запровадження ризик-орієнтованого підходу в системі фінансового моніторингу України було проведено аналіз результатів Національної оцінки ризиків у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму. Було розглянуто етапи оцінки ризику відмивання коштів та фінансування тероризму (згідно з методологією FATF), розроблено систему критеріїв ризику легалізації злочинних доходів, фінансуванню теро-